

Autorské právo a veřejné licence Creative Commons

18. 10. 2017

Mgr. Jan Vobořil, Ph.D.

- Autorské právo a veřejné licence
  - Základní pojmy a principy fungování autorského práva
  - Problémy autorského práva
  - Veřejné licence
- Licence Creative Commons
  - K čemu mohou sloužit?
  - Jak fungují?
  - Jaká jsou jejich omezení?
- Jak je používat?

Jak funguje autorské právo?

Dílo

Autor

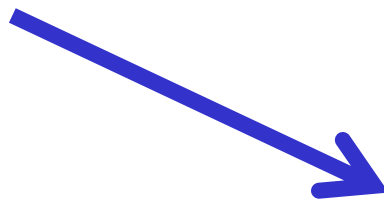
Autorská práva

Osobnostní

Právo být uváděn jako autor

Právo bránit se užití díla
znevažujícím způsobem

Majetková

Právo rozhodovat o jakémkoli
způsobu užití díla

(rozmnožování, rozšiřování, pronájem,
vystavování, půjčování, sdělování díla veřejnosti)

Trvání **70 let** od smrti autora

§ 2 Autorské dílo

(1) Předmětem práva autorského **je dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam (dále jen "dílo")**. Dílem je zejména dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické, dílo choreografické a dílo pantomimické, dílo fotografické a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické, dílo výtvarné, jako je dílo malířské, grafické a sochařské, dílo architektonické včetně díla urbanistického, dílo užitého umění a dílo kartografické.

(2) Za dílo se považuje též **počítačový program**, je-li původní v tom smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvozem. **Databáze**, která je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním výtvozem a jejíž součásti jsou systematicky nebo metodicky uspořádány a jednotlivě zpřístupněny elektronicky či jiným způsobem, je dílem souborným. Jiná kritéria pro stanovení způsobilosti počítačového programu a databáze k ochraně se neuplatňují. Fotografie a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, které jsou původní ve smyslu věty první, jsou chráněny jako dílo fotografické.

(3) Právo autorské se vztahuje na **dílo dokončené, jeho jednotlivé vývojové fáze a části**, včetně názvu a jmen postav, pokud splňují podmínky podle odstavce 1 nebo podle odstavce 2, jde-li o předměty práva autorského v něm uvedené.

(4) Předmětem práva autorského je také dílo **vzniklé tvůrčím zpracováním díla jiného**, včetně překladu díla do jiného jazyka. Tím není dotčeno právo autora zpracovaného nebo přeloženého díla.

(5) **Sborník**, jako je časopis, encyklopedie, antologie, pásmo, výstava nebo jiný soubor nezávislých děl nebo jiných prvků, který způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu splňuje podmínky podle odstavce 1, je **dílem souborným**.

(6) Dílem podle tohoto zákona **není zejména námět díla sám o sobě, denní zpráva nebo jiný údaj sám o sobě, myšlenka, postup, princip, metoda, objev, vědecká teorie, matematický a obdobný vzorec, statistický graf a podobný předmět sám o sobě**.

Co je to licence?

- Licence = *oprávnění dílo užit*
- Licenční smlouva = *právní titul*; výhradní X nevýhradní
- Lze i veřejný návrh a neomezený počet přijetí
- Kdy licenci nepotřebujete?
  - volné dílo,
  - volné užití pro osobní potřebu,
  - citace,
  - přiměřené využití v rámci školní výuky,
  - svoboda panoramatu,
  - úřední a zpravodajská licence,
  - užití díla v prospěch zdravotně postižených,
  - oprávnění některých institucí (knihovny, muzea)

Problémy autorského práva

Nové technologie umožňují snadné kopírování děl, důraz na postih pirátství

Jednodušší vytváření i zveřejňování děl, tzn. více autorů, ale i nižší očekávání ochrany majetkových práv

Vznik autorských práv přímo ze zákona (x průmyslové vlastnictví)

Obětování dalších práv ve jménu ochrany autorských práv? (soukromí, svoboda projevu)

Problematické šíření děl tam, kde je to hlavní zájem autora.

Co nabízí CC licence?

- **Creative Commons** jsou licenční smlouvy uzavřené podle autorského zákona a občanského zákoníku, které umožňují autorům jednoduchým způsobem určit podmínky užití díla při bezúplatném a nevýhradním poskytování licence
- Podmínky se vyjadřují kombinací různých licenčních prvků, vychází z konceptu „*some rights reserved*“.
- Lze využít u všech autorsky chráněných děl (nově i práva k databázím)

Vývoj a další systémy veřejných licencí

- 2001 – amer. nez. org. Creative Commons – licence CC
- 2009 – Creative Commons ČR – představena česká verze licencí (Národní technická knihovna ČR, Iuridicum Remedium, Masarykova univerzita v Brně)
- Předchůdci zejména licence svobodného softwaru
- Další systémy např. Open Data Commons (pro otevřená data); GNU GPL a další (software)

Společné znaky CC licencí

- Licence je nabízena a poskytována neurčitému okruhu osob
- Smlouvu lze uzavřít, i když se o tom autor nedozví
- Licence je poskytována po celou dobu ochrany díla, jsou neodvolatelné (x ochrana u osobnostních práv)
- Nabyvatelé licence jsou vždy oprávněni dílo dále šířit a sdělovat veřejnosti
- Podmínkou všech licencí je uvedení autora původního díla
- Licence je nabízena bezúplatně, jsou nevýhradní
- Licence zanikají v případě porušení podmínek (x CC 4.0)

Licenční prvky CC

Právo dílo šířit (z angl. Share)

Právo dílo upravovat (z angl. Remix)

Uveďte autora (z angl. Attribution)

Zachovejte licenci (z angl. Share Alike)

Neužívejte dílo komerčně (z angl. Noncommercial)

Nezasahujte do díla (z angl. No Derivatives)

Varianty licencí CC

Označení licence	Práva		Povinnosti			Název licence
BY						Uveďte autora
BY-SA						Uveďte autora – Zachovejte licenci
BY-ND						Uveďte autora – Nezasahujte do díla
BY-NC						Uveďte autora – Nevyužívejte komerčně
BY-NC-SA						Uveďte autora – Nevyužívejte komerčně – Zachovejte licenci
BY-NC-ND						Uveďte autora – Nevyužívejte komerčně – Nezasahujte do díla

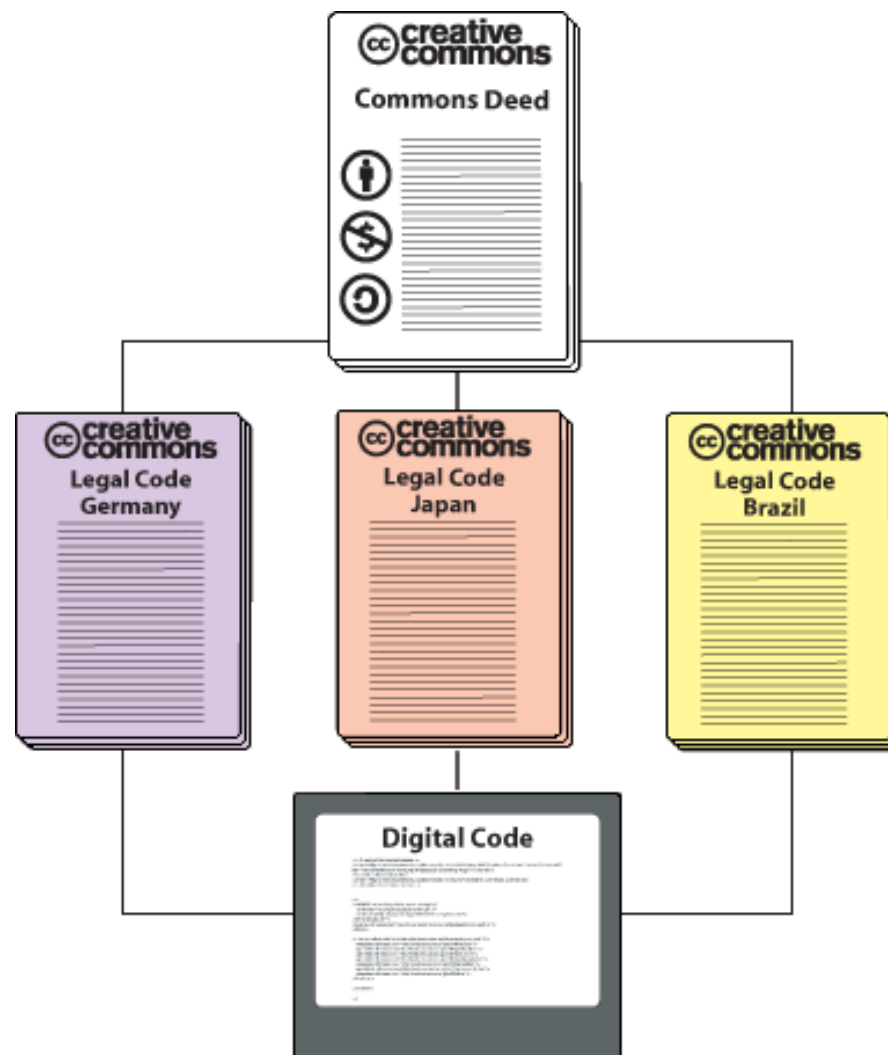

původní dílo \ odvozené dílo	BY	BY-SA	BY-ND	BY-NC	BY-NC-SA	BY-NC-ND
BY	Green	Green	Green	Green	Green	Green
BY-SA	Red	Green	Red	Red	Red	Red
BY-ND	Red	Red	Red	Red	Red	Red
BY-NC	Red	Red	Red	Green	Green	Green
BY-NC-SA	Red	Red	Red	Red	Green	Red
BY-NC-ND	Red	Red	Red	Red	Red	Red

V jaké podobě se s CC lze setkat?

- Commons Deed – zkrácené znění
- Legal Code – plné znění licenční smlouvy
- Digital Code – kód odkazující na znění licence

Toto shrnutí vyjadřuje v obecném jazyce základní podmínky licenčního ujednání Creative Commons, které je pro vás závazné v [plném znění](#).

[Disclaimer](#)

Dílo smíte:

Šířit — kopírovat, distribuovat a sdělovat dílo veřejnosti

Upravovat — pozměňovat, doplňovat, využívat celé nebo částečně v jiných dílech
využívat dílo komerčně

Za těchto podmínek

Uved'te autora — Máte povinnost uvést údaje o autorovi a tomto díle způsobem, který stanovil autor nebo poskytovatel licence (ne však tak, aby vznikl dojem, že podporují vás nebo způsob, jakým dílo užíváte).

Dále berete na vědomí:

Jiné podmínky — Výše uvedené podmínky se na vás nevztahují, pokud jste k tomu získali souhlas nositele autorských práv.

Volná díla — Je-li dílo nebo jeho část **volným dílem** dle příslušného právního řádu, má status volného díla před licencí přednost.

Jiná práva — Touto licencí nejsou dotčena následující práva:

- Volná užití díla, zákonné licence nebo jiná zákonná omezení autorského práva.
- Autorova **osobnostní** práva;
- Případná práva třetích osob k dílu samotnému nebo způsobům jeho užití, jako například práva na ochranu osobnosti a soukromí.

Poznámka — Pokud budete toto dílo šířit, máte povinnost ostatní seznámit s podmínkami této licence. Nejjednodušším způsobem je uvedení odkazu na tuto webovou stránku.

Využití CC ve veřejné správě

Uživatel děl

šetření veřejných prostředků a času zaměstnanců – snadnější získávání cizích děl

posílení právní jistoty na obou stranách

Autor díla

efektivnější šíření vlastních děl (médiu, veřejnost)

multiplikace veřejných investic (lepší možnosti znovuužití děl)

možnost dát najevo podmínky dalšího šíření díla

posílení právní jistoty na obou stranách

snížení administrativy spojené s uzavíráním licenčních smluv

Kde hledat díla pod CC licencí?

<https://search.creativecommons.org/>

Obrázky: Flickr, Google Images, Wikimedia Commons

Hudba: Jamendo, Sound Cloud

Historické zdroje: Europeana, New York Public Library (mapy, plakáty, fotografie, ilustrace)

Texty: Wikipedie, NÚŠL

Co by měl autor při udílení licencí zvážit?

- Je dílo chráněno autorským právem? (definice § 2 AZ)
- Jsem nositelem všech autorských práv k dílu?
souborná díla, zaměstnanecká díla, výhradní licence
- Víím, co znamenají jednotlivé licenční prvky?
- Lze při užití díla licenční prvky porušit?
- Mám jasno na jakou část díla se licence vztahuje?

Co by měl vědět uživatel CC licencí?

- Víím, co znamenají jednotlivé licenční prvky?
- Co je potřeba učinit při šíření díla pod CC? Jak dílo označit?
- Co se myslí úpravou díla?
- Pod jakou licencí lze dále čířit upravené dílo?
- Co se myslí komerčním použitím díla?
použití nikoli primárně zamýšlené nebo určené pro získání obchodního prospěchu či jiného peněžitého plnění
- Neporuším využitím díla zároveň nějakou jinou povinností nebo právem?

Chang v. Virgin Mobile – fotografie pod CC BY 2.0 využita v reklamě (právo na soukromí)

Uvádění původu díla - NAZL

Název díla

– pokud je známý, pokud není, není to překážkou pro správné uvedení autorství.

Autor díla

– při uvádění jména autora je vhodné se řídit jeho přáním. Pokud autor nechce být uveden, neuvádět.

Zdroj

– odkaz na dílo – obvykle se bude jednat o URL odkaz, ze kterého bylo k dílu přistoupeno.

Licence

– název licence a odkaz na ni – nepostačuje uvést, že se jedná o licenci Creative Commons, je třeba uvést o kterou konkrétně a opět poskytnout k ní vedoucí URL odkaz

Způsob, kterým bylo dílo změněno, pokud bylo

- uveďte se způsob, kterým jste dílo změnili či začlenili do svého díla

On-line dílo – vygenerování HTML kódu – přidat k dílu

Off-line dílo – není pevně stanoveno, přizpůsobit okolnostem

Příklad

Dílo „Flats“ autora Christiano Betta, pod licencí Creative Commons BY 2.0, <https://creativecommons.org/licenses/by/2.0/>, dostupné: <http://1url.cz/qtqS1>, Obrázek byl upraven oříznutím.

Co se stane když dojde k porušení licence?

Typické porušení

- nerespektování licence
- využití ke komerčním účelům
- úprava díla,
- nepoužití licence na novém díle,
- chybějící označení autora
- dílo licencoval někdo jiný než držitel práv

Lze se dovolat klasické autorskoprávní ochrany

- ukončení zásahu do práva
- určení autorství
- odstranění následků
- přiměřené zadostiučinění
- náhrada škody
- vydání bezdůvodného obohacení

Závěry z poznatků z praxe

Využití licencí CC je vhodné především tam kde:

- Se jedná o tyto oblasti využití:
  - vzdělávání a výchova
  - umění, hudební a audiovizuální produkce
  - věda a výzkum
  - veřejný sektor
- Autor chce maximalizovat dopad díla
- Autor chce otevřít prostor pro spolupráci s ostatními lidmi na úpravách díla
- Autor chce zvýšit výnosy z reklamy, z prodeje doplňkového zboží při zachování bezplatnosti užití primárního díla
- Autor chce dát pravidla bezplatnému užívání díla

Problémy a omezení licencí CC

- Obtížné dohlížení na dodržování podmínek licencí
- Je poskytovatel licence skutečně nositelem autorských práv?
- A co ostatní práva?
- Výklad pojmů (např. komerční užití, zpracování díla)

Manuály a literatura

Iuridicum Remedium: Licence Creative Commons pro města a obce: Praktický manuál, Praha 2017

Iuridicum Remedium: The Power of open: Příklady využití licencí Creative commons ve městech a obcích, Praha 2016

Iuridicum Remedium: Využití licencí Creative Commons jako cesta k efektivnějšímu sdílení informací, Praha 2015

Matěj Myška, Libor Kyncl, Radim Polčák, Jaromír Šavelka: Veřejné licence v České republice, Brno 2012

Matěj Myška: Veřejné licence, Brno 2014

Děkuji za pozornost

www.creativecommons.cz

www.iure.org

voboril@iure.org